

Del to av NAs innspill til arkivlovutvalget – svar på oppfølgingsspørsmål fra utvalget.

Arkivlovutvalget:

Dere skriver på side 9: "Ny arkivlov bør derfor ha smidige regler for overføring av bevaringsverdig materiale til arkivdepot. For eksempel bør ordningen med deponering fjernes. Generell overføringsmetode bør aksepteres i større grad enn i dagens lovverk." Kan dere si noe mer om hvilke erfaringer som tilsier at deponeringsordninger bør fjernes – ev. hvilke alternativer dere mener bør være hovedregelen? Kan dere si noe mer om hva "generell overføringsmetode" er og hvor den er tatt i bruk?

Norsk Arkivråd:

NA mener deponeringsordningen slik den er i dag bør erstattes av mer løpende og risikobaserte overføringsplaner tilpasset virksomhetenes og samfunnets behov for å sikre arkiv. Erfaringene med dagens ordning for statlig forvaltning med deponering før endelig avlevering etter 25-30 år er blandede. Deponeringskravet tvinger forvaltningen til å forvalte avsluttede, ikke-avleveringsmodne arkiv utover den tiden virksomheten selv vurderer det som hensiktsmessig.

Våre medlemmer forteller om en høy risiko for at digitalt skapte arkiv vil gå tapt eller forringes i løpet av den tiden som går mellom deponering og avlevering. En årsak er at arkivskaperen har en oppfatning av at «jobben er gjort» når deponeringen er gjennomført og dermed ikke fortsetter å vedlikeholde databasene/dataene helt fram til avleveringstidspunktet. Risikoen for manglende videreføring øker ved systemskifter fordi det er ressurskrevende å holde utfasede systemer tilgjengelige. Organisasjonsendringer utgjør også en annen trussel mot avsluttede, ikke avleverte arkiv. Disse arkivene mister sin faglige eier og kan trues av at den nye organisasjonen mangler forståelse for hva arkivet representerer.

Vi ser også at en del offentlige virksomheter mangler kompetanse på vedlikehold av data/databaser over lang tid. Vi ønsker også at kravet til kompetanse om digital langtidslagring som deponeringsordningen utløser hos alle statlige virksomheter må ses i en større samfunnsøkonomisk sammenheng og vurderes opp mot løsninger der ekspertise på digital langtidsbevaring ligger til arkivdepotet.

Arkivlovutvalget:

Når dere på side 11 skriver om Datatilsynet som høringsinstans, viser dere til en rolle som er regulert i lov eller forskrift eller til en rolle som er resultat av at Datatilsynet blir nevnt uttrykkelig som høringsinstans (praksis)?

Norsk Arkivråd:

NA observerer at Riksarkivaren ikke er høringsinstans i lovarbeid, selv om det handler om regelverk som berører krav til å dokumentere, sletting eller andre krav til behandling av

informasjon som omfattes av arkivloven. Dette mener vi undergraver Arkivverket som myndighet for hele arkivkjeden – fra dokumentasjonen dannes til langtidslagring av arkiv.

Som vi skriver i høringssvaret s. 11: *"Arkivloven bør være tydelig på å tildele myndigheten og virkeområdet for hele arkivkjeden fra danning til langtidsbevaring til Riksarkivaren. I det legger vi at Arkivverket skal kunne stille krav til kvaliteten på arkivene som dannes. I sin rolle som iverksetter av overordnet nasjonal politikk på arkivfeltet bør Arkivverket være uavhengig forvaltningsorgan"*. Arkiv som dokumentasjon hos hver virksomhet er ikke primært kultur men rettssikkerhet og demokrati. Derfor mener vi behovet for et uavhengig Arkivverk henger sammen med at forvaltning av arkiv er mer enn det som kommer inn under kulturdepartementets ansvarsområde. NA foreslår derfor at Arkivverket gis en mer uavhengig myndighet knyttet til å kunne stille krav til kvaliteten på alle arkiv som dannes og at dette bør forankres i lovverket.